

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Henrici Canisi[i] Noviomagi, Belgæ, Jn Academia
Ingolstadiensi SS. Canonum Profess. Ordinarii & Primarii,
Opera Quæ De Ivre Canonico Reliqvit**

Canisius, Heinrich

Coloniae Agrippinae, 1662

In Cap. primum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62169](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62169)

IN TIT. XIV. DE CONSANGUINITATE ET AFFINITATE.

SUMMARI A.

1. Consanguinei qui dicantur.
2. Fratres consanguinei, utriusque Germani.
3. Consanguinitas quid.
4. Affinitas quid, & unde oritur.

Consanguinitatis nomen late patet hoc jure nostro, complectiturque omnes eos, qui sanguine inter se conneri sunt, *can. Nullum* & *can. de propinquitate xxxv. quæst. 2.* etiam si ex injusta conjunctione parentum hinc nati, *c. Per tuas 10 sup. De probat.* aliter de jure civili, quo consanguinei dicuntur, qui inter se fratres sunt, vel sorores. Reliqui dicuntur agnati vel cognati, *l. 1. §. consanguineos cum l. seq. D. De suis & legit. §. vulgo Instit. De success. agnat.* Quamvis hodie solemus vocare fratres consanguineos, qui eundem patrem sed matrem diversam habent: Uterinos, qui eandem matrem, sed diversum patrem habent: Germanos vero fratres, qui eodem patre, eademque matre nati sunt. Et quamvis omnes homines totius mundi secundum significationem juris Canonici videri possent inter se consanguinei, utpote qui à primo parente Adamo descendamus, sacri tamen Canones infinitam illam consanguinitatem non attendunt, sed quatenus ea impedit matrimonium contrahendum. Quod tum accidit, quando contracturi intra quartum consanguinitatis gradum sunt constituti, non si ultra hunc gradum sint, *c. Non debet per h. tit.* Nam putant virtutem sanguinis, quem à communi parente traxerunt, ad quartum usque gradum perdurare, & quodammodo extinctum esse in iis, qui quinto consanguinitatis gradu à se invicem

distant, ut latius dicitur *inf. eod. ad d. c. Non debet.*

Unde consanguinitas his verbis rectè dicitur, quòd sit vinculum personarum ab eodem stirpe propinquo descendentium, vel quarum una descendit ab alia carnali propagatione: *Covarr. in IV. Decretal. parte 2. cap. 6 §. 6. num. 1.* Nec dubium est, consanguinitatem rectè dici vinculum, cum & vinculum matrimonii rectè dicatur, *l. Miles 11. §. mulier D. Ad leg. tul. de adulter.* item vinculum affinitatis, *l. Si tutor 9 D. De respectu tutor.*

Affinitas verò est jus quoddam necesseitudinis, quo inter se conjuncti sunt uxor & consanguinei mariti, & è diverso maritus & consanguinei uxoris, quasi per affinitatem una consanguinitas ad alterius finem accedat, *l. Non facile 4. §. affinis D. De gradib. & affinitib.* In quo tamen hoc observandum est, quòd de jure civili affinitas non oritur nisi ex justis nuptiis, *d. l. Non facile §. affines & sequendum.* Aliter de jure Canonico, quo ex qualibet conjunctione etiam injusta affinitas nascitur, *c. Discretionem 6. & c. penult. inf. tit. prox.* Quia jus Canonicum respicit saltem commixtionem corporum, si ve ea legitima sit, si ve illegitima, cum per utramque una caro fiat vir & mulier, *can. In eo xxxii. quæst. 4. & c. ad Corinth. 6.* Nonnumquam affinitatis nomen productur ad consanguineos, ut etiam ii, qui affines sunt, proximi si ve consanguinei dicantur, *l. Sancimus 2. c. De parent. & can. xxxv. quæst. 2.* Verùm non propriè dicitur, sed vulgari more loquendi, *per text. in can. Quod autem frater xxxv. quæst. 5.* sicut etiam hodie usitatum est inter Italos. Jam textum ipsum exordiamur.

SUMMARI A.

1. Facti species.
2. Testi injurato non creditur.
3. Matrimonium intra quartum affinitatis gradum contractum dissolvendum.
4. Etiam ex causa justitia publica honestatis orta ex matrimonio non consummato.
5. Testes in hac causa qui adhibendi.
6. An post publicata testimonia iterum produci possint.
7. Testes omni exceptione majores sint.
8. Iudices causarum matrimonialium qui.

In Cap. primum.

Facti species hæc proponitur. Vir quidam contraxerat secretò matrimonium cum quadam vidua, datà ipsi archa. Cùm autem publice id testari vellet in conspectu Ecclesiæ, duo inter venerunt, objicientes hos inter se matrimonium contrahere non posse, quòd vir priorem maritum vidua quarto consanguinitatis gradu attingisset. Et quidem unus eorum id juramento suo confirmavit, alter noluit jurare. Quo factum est, ut sententia in suspensò hæserit, quia injurato testi non creditur, *c. Nuper 51. sup. De testib. & l. Iusjurandum 8. c. eodem tit. De testib.* Sed postea eadem quæstio revixit, duobus aliis jurantibus, quòd

quod prior maritus viduæ fuerit huic viro in quoto consanguinitatis gradu conjunctus. Hac de re consultus Alexander III. mandat Casienfi Abbati, ut testes ad se convocet, juratos audiat, & si comperit legitimè, quod a quarto consanguinitatis gradu se invicem contingebant, divortii sententiam inter eos pronuntiet. Postea subicit idem Alexander III. quod causa matrimoniales non sint tractandæ per quoslibet, sed per judices discretos, qui potestatem habeant judicandi, & statuta Canonum non ignorent.

Itaque ex hoc textu constat, matrimonium intra quartum affinitatis gradum contractum dissolvi debere. Idem statuitur in c. Non debet 8, hoc tit. Et ratio est, quod æquè abstinendum est à consanguineis viri, sicut à propriis, & è contrà, propter carnis unitatem, quæ antè intercessit eum priore marito per utriusque copulam, can. Nullum in utroque, can. Penaliter cum duob. seqq. xxxv. quest. 3. & text. hic.

4 Sed quid si carnis copula cum priore marito nondum intercesserit? Hoc casu etsi nulla affinitas contracta sit (siquidem ea oritur ex sola conjunctione carnis, d. can. Nullum in utroque & ibi Glos. & cap. Discretionem 6, sup. proximo tit.) nihilominus ex alio capite prohibentur contrahere matrimonium, propter publicam honestatis justitiam, quæ & ex matrimonio non consummato nascitur, d. cap. Discretionem, Glos. ad d. can. Nullum in utroque, Panorm. ad c. Sponsam sup. De sponsalib. Covarr. in 4, Decretal. parte 2, cap. 6, §. 7, n. 2, & 3, videlicet ad quartum gradum inter consanguineos viri & mulieris; licet publicæ honestatis justitia, quæ ex sponsalibus de futuro exurgit, primum tantummodò afficiat, non secundam, aut ulteriorem, ex dispositione Concilii Trid. Sess. 24, c. 3, de reformat. matrim. & fusius docuimus ad c. Invenis sup. De sponsal.

5 Illud eleganter ex hoc textu nostro notat Panorm. hic num. 6, quod ubi agitur ad impediendum vel dirimendum matrimonium, propter impedimentum canonicum, eisdem, qui deauntiant, vel accusant, posse esse testes, contra textum in can. Nullum unquam IV. q. 4, quo prohibentur iidem esse accusatores & testes simul. Sed id verum est, quando de commodo accusatoris, vel incommodo accusati agitur. At hoc textu nostro agitur de vitando peccato, quod oritur ex illicito matrimonio, c. Non debet inf. eod. facit 6. In omni 4, sup. De testib. ubi & id fusius persequitur Panorm.

Adde aliud singulare, quod hic post publicationem testium iterum testes produci possint, 6 contra textum in §. quia verò circa fin. Novel. de testib. in c. 2, eod. tit. in Clement. quibus post publicationem testimoniorum factam non admittitur productio aliorum testium in eadem causâ, propter timorem subornationis, ut ait textus in d. cap. 2, Sed singulare est in hoc textu, cum agatur de separando matrimonio: nam cum ipsa quoque sententia contra matrimonium lata, vel etiam pro matrimonio, ubi scilicet reverà subest impedimentum canonicum consanguinitatis, affinitatis, vel simile, non transeat in rem judicatam, sed semper adhuc novæ probationes in duci possint, c. Lator & c. Consanguinei 11, sup. De sentent. & rejud. multo magis poterunt post publicationem, antequam sententia lata sit, ut hic, de quo latius And. Gail lib. 1, obser. 112.

7 Requiritur tamen, ut hi testes sint omni exceptione majores, hoc est, nullâ exceptione legitimâ repelli possint a dicendo testimonio, Glos. hic, quam notandam censet hic Panorm. & Præpos. Et inter hos etiam sunt parentes, & his deficientibus proximiores cognati, qui & extraneis testibus præferuntur, cum hi magis genealogiam suam, quam alii perspectam habeant; licet in aliis causis contra sit, in quibus parentes & liberi non possunt sibi invicem esse testes, c. 3, inf. Qui maritum accusare poss. can. 1, & 2, xxxv. q. 6, junctâ l. Testis 9, D. De testib. & l. Parentes 5, C. eod. tit. De testib.

8 Ultimò observandum est hoc textu nostro in fine, causas matrimoniales per judices discretos & peritos esse tractandas, qui non nisi hæclesiastici esse possunt c. 2, sup. De jud. Conc. Trid. Sess. 24, de Sac. matr. can. ult. qui hodie soli sunt Episcopi, ex decreto Conc. Trid. d. Sess. 24, c. 20, §. ad hæc de reformat. nam olim etiam alii poterant matrimonii causas cognoscere, qui scilicet vel ex privilegio, vel legitima præscriptione acquiriverant, s. Accedentibus 12, in fine inf. De excess. Pralat. Sed id sustulit Conc. Trid. solummodò permitteus Episcopo cognitionem causarum matrimonialium, d. §. ad hæc, junctò §. fin. ejusd. c. 20.

Non tamen tenetur ipse Episcopus per se hanc cognitionem suscipere & exercere, sed poterit etiam per alium, c. Cum Episcopus 7, De officio Ordinis in 6, veluti est Officialis vel Vicarius ejus. Cujus cum idem sit cum Episcopo consistorium, & ab eo non appelletur ad ipsum Episcopum, sed

In Cap. Supereo 2.

SUMMARI A.

1. Sponsalia propter supervenientem affinitatem dissolvuntur, etiam ex sola fama.
2. Secus in matrimonio dissolvendo: & ratio diversitatis.

Circa hoc Cap. non est quoddam diu immoremur. Tantum deciditur, sponsalia, quae appellamus de futuro, dissolvi propter affinitatem, quae secuta est ex concubitu sponsi cum consanguinea sponsae, aded etiam si concubitus manifestus non sit: adde nec legitime probatus sit per testes, sed saltem fama loci id habeat.* Diversum est, si ageretur de matrimonio dirimendo, propter affinitatem praecedentem: nam hac specie non sufficeret fama viciniarum, sed legitimam probationem opus esset, c. 3, sup. tit. prox. ubi rationem hanc attulimus in sponsalibus, ut

periculum avertatur, ne si inter se contrahant matrimonium, forte sibi invicem affines sint: idcoque propter famam viciniarum, vel etiam ob unius dictum prohibetur inter eos matrimonium. At in matrimonio dissolvendo ex causa allegata affinitatis non sufficit fama viciniarum aut dictum unius, sed legitimam probationem opus est, d. c. 3, & 5, sup. De eo qui cognovit consanguineum cum res sit majoris momenti, atque idcirco cautius tractanda, c. 3, De elect. lib. 6, l. 1, §. sed & si quis D, De Carbon, edicto.

Quid autem juris sit, ubi sponsus & sponsa, non obstante prohibitione iudicis Ecclesiastici vel Parochi, inter se matrimonium contrahunt, dicitur inf. tit. De matrimonio contracto contra interd. Eccles. De qua autem consanguinea sponsae hic text. exaudiendus sit (nec enim de qualibet intelligi debet) commodius tractabitur ad c. Non debet inf. hoc nos. tit.

In Cap. Quod dilectio 3.

SUMMARI A.

1. Quoto gradu remotior distat à stipite, eodem distat ab alio stipite propinquiori
2. Gradus remotior à stipite an considerandus in dispensatione.
3. Consuetudo interpretatur jus.
4. Dispensatio accipit interpretationem à jure.
5. Matrimonium olim interdictum inter consanguineos usque ad septimum gradum.
6. Dispensare & dispensatio quid sit
7. Pontifex tantum dispensat in jure humano.
8. Pontificis est jus divinum vel humanum declarare.
9. Ut & Principis secularis interpretari preceptum naturale, Non occides.
10. Ius civile quomodo aliquid addat vel detrahat juri naturali.
11. Par in parem vel superiorem non habet imperium.
12. Pontifex in quoto gradu consanguinitatis dispensare possit.
13. An inter ascendentes & descendentes?

14. Inter transversales qua sit prohibitio.

15. Dispensari in primo affinitatis gradu an possit.

16. Matrimonium inter fratrum & sororum liberos an licitum

17. Dispensatio in gradibus veteri lege prohibitis an hodie recte fiat.

Legatus provinciarum suarum hominibus auctoritate Apostolica indulserat, quod possent in sexto consanguinitatis gradu inter se contrahere matrimonium. Verum accidit, quod unus contrahentium sexto vel septimo, alter vero secundo vel tertio gradu distaret à communi stipite, ex quo uterque descendebat. Hinc dubitatum fuit, an hi vigore hujus indulgentiae sive dispensationis matrimonialiter inter se conjungi possint?

Quod prima fronte videbatur, propter regulam quae traditur hoc textu nostro & in c. fin. inf. eod. Quoto gradu remotior distat à stipite, eodem gradu distat à quolibet alio per aliam lineam ex eodem stipite descendente; siquidem remotior